

В ОГЛЕДАЛОТО НА СИГУРНОСТТА: ГРАЖДАНИНЪТ МЕЖДУ ОБЩЕСТВОТО И ДЪРЖАВАТА

Проф. д.н. Стефан Симеонов

Развитието на човека като биологично и социално, примитивно и рационално същество зависи от определени от природата и социума фактори. Между тях един от важните е сигурността и чувството за сигурност, които го съпътстват през целия му живот. Процесът за обезпечаване на сигурността започва с борбата и страха от природните феномени и без да приключва, продължава с покоряването на природата и създаването на способности тя да се разруши непоправимо. Човешкият прогрес всъщност е преодоляването на опасности, рискове и заплахи от природно, техногенно и антропогенно естество.

Атрибут на човешкото действие е необходимостта от комуникация, разбиране, споделяне, възпроизводство и доверяване между хората. Те са в основата на изграденото от тях общество. Безопасността и сигурността на човека е концептуалната основа на жизнената дейност на организираното в държава общество.

В Европа терминът „сигурност“ се появява в ранните години на XI в. Употребява се в значението на първоначално спокойно душевно състояние на човека, виждайки себе си защитен от всякаква опасност. Но той не се утвърждава трайно в лексиката и се среща рядко до XVII в. Причината е, че още не се говори за сигурност на нацията или на обществото. Това е така, защото териториите, на които живеят европейските народи и общества лесно преминават от един суверен към друг (от крал към крал, от херцог към крал) като частно владение (продадено, получено в зестра, придобито след битка). Обикновено става дума за личната сигурност на суверена или за сигурността на принадлежащите му (заедно със земите) хора, но не и за сигурност на нацията (която още не е създадена) или на обществото (което е далеч от съвременното гражданско общество). В подобни условия много по-широко разпространение получава своеобразната полицейска дейност на суверена, насочена към охрана на сигурността на отделни лица или общности. Представата за сигурността и нейната защита все повече се свързва със стремеша на отделните държави към разширяване на териториите, придобиването на природни или човешки ресурси за укрепване на мощта и силата, повишаване на

ролята и позициите им в системата на междудържавните отношения. Борбата за територии активно се стимулира в периода след Великите географски открития (1492). Управляващите монархии признават важността на условията за сигурност за своите страни и за живеещите в тях хора. В Европа се създават множество държавни органи за охрана на сигурността, заражда се науката за полицията, чиято основна задача е да обоснове комплекс от мерки, обезпечавачи сигурността на гражданите, обществото като цяло и държавата. До края на XVIII в. терминът „полиция“ се използва в широк смисъл, включващ задълженията на владетелите по охраната на обществения ред, правосъдието и спазването на законността, създаването на условия за безопасен и благоприятен живот на поданиците.

Векове са необходими сигурността да се превърне в не по-малка ценност, отколкото демокрацията или правата на човека. Като се започне от 1689 г., от английския Закон, обявяващ правата и свободите на поданика и уреждащ наследяването на короната, останал известен като Бил за правата на човека, през американската Декларация за независимостта от 1776 г., френската Декларация за правата на човека и гражданина от 1789 г. и се стигне до втората половина на XX в. след края на Студената война, непрекъснато се изгражда съдържанието, смисълът и същността на сигурността (по изразу на Н. Слатински).¹ В Била сигурността е еднопорядкова с единството, мира, спокойствието на хората (разглеждани не като граждани, а като субекти и поданици) и благосъстоянието на държавата (разбирай краля, на когото се ограничават правата). В американската Декларация създаването на гаранции за сигурност е право и задължение на народа (осмелил се да се противопостави на краля, на „Той“). Декларацията за правата на човека и гражданина, плод на Великата френска революция, провъзгласява сигурността, свободата, собствеността и съпротивата срещу потисничеството, за неотменими естествени права на човека.

В XVII – XVIII в. се утвърждава мнение, че главна цел на държавата е постигане на общо благосъстояние и сигурност. Терминът „сигурност“ получава нова трактовка: състояние, ситуация на спокойствие, настъпили в резултат на отсъствие на реална опасност (физическа, морална), вследствие на материални, политически или икономически условия и създаването на съответни органи и организации, способстващи формирането на дадената ситуация.

През XIX в., във века на национализма, под сигурност се разбира състоянието на защитеност на интересите на държавата. По силата на преобладаващата форма на управление в Европа и света сигурността на владетелските фамилии е вторият фактор за търсене на безопасност в несигурния свят (според изразу на З. Бауман).² След Наполеоновите войни все повече се прокарва идеята, че сигурността се изразява чрез трайни мирни взаимоотношения на суверенни държави и монархии. Всяка от тях има свои особености, възможности и условия за функциониране в системата на изградените мирни взаимоотношения след Виенския конгрес и създаването на Свещения съюз през 1814 – 1815 г. Чрез доктрината за „баланс на силите“ Великите сили, регламентиращи и санкциониращи тогаваш-

¹ Слатински, Н. Сигурността: същност, смисъл и съдържание. София: ВИ, 2011.

² Бауман, З. Общността. Търсене на безопасност в несигурния свят. София, 2003, с. 57.

ния световен ред, си поставят за цел предотвратяване на войните и защитата на сигурността.³ Идея, компрометирана от поредицата войни, водени в продължение на век за изграждането на националните държави и приключили с разпада на няколко империи след края на Първата световна война (Австро-унгарската, Германската, Руската и Османската).

Дефинирането на термина „сигурност“ в началото на ХХ в. със значение на спокойно състояние на духа на човека, защитен от всякаква опасност, отразява принципно новите условия на развитие на човешката цивилизация. На преден план се очертава борбата за световно господство, за реализация на национални интереси и надмощие на социално-политически идеологии. Развитието на обществените отношения е придружено от разширяване на знанията за сигурността и усложняването на качествените характеристики на заплахите и опасностите, които поставят сигурността на държавата в центъра на разбирането на сигурността.

През различните етапи от развитието на човешкото общество и политико-икономически формации понятието „сигурност“ претърпява еволюция. В ранните стадии на развитието на обществата сигурността се свежда до защита от разрушителните въздействия на природните явления и изграждане на способности за оцеляване и съществуване на индивида. С развитието на обществените отношения се формира разбирането за защита от последствията на „злата воля на хората“.

По времето на създаване на централизираните европейски държави понятието за сигурност не получава широко разбиране и приемане, т.к. на преден план е организацията на конкретната дейност на конкретен суверен, обезпечаващ сигурността на своите хора и територии. Самият владетел е в състояние на сигурност по наследство, по определение, по силата на действащото феодално право.

През Ренесанса, в епохата на Новото време, човекът отхвърля божествената воля и става творец на собствената си сигурност. Осмислят се новите опасности пред личността, обществото и държавата. Формира се разбирането, че човекът може да се развива само в условията на държава, а подчинението пред закона е фактор за неговата сигурност.

От началото на ХХ в., в епохата на Най-новото време, в общественото съзнание се осъществява преход от страховете, предизвикани от външни въздействия, към страховете, обвърнати навътре към човека, към страха на човека и обществото от самите себе си. Главните страхове са предизвикани не от урагани и епидемии, а от разрушителното начало, скрито в дълбините на човешката личност. В хода на общественото развитие се открояват определени закономерности, свързани с парадигмалните виждания за сигурността:

– понятието за сигурност се развива паралелно с развитието на обществото, за всяка обществено-политическа формация, за всяка страна и регион е присъщо собствено възприятие за сигурността;

---

³ Баланс на силите – концепция в международните отношения, според която може да се постигне стабилност чрез равномерно разпределение на силите между няколко държави, така че никоя от тях да не доминира.

- заинтересованите субекти обясняват понятието „сигурност“ от гледна точка на собствените си интереси;
- общественят прогрес не отстранява опасностите за развитието на личността, обществото и държавата;
- вътрешните и външните заплахи не са неизменни и се трансформират заедно с измененията в обществото;
- нарастването на увереността на хората в тяхната мощ над природата увеличава мащаба на заплахите пред човечеството и неговите общества.

Изводът, който следва, е, че сигурността и опасността (несигурността) като вътрешни противоречия на предметите, явленията и процесите са източници на общественото развитие, а постигнатото на предходен етап ниво на сигурност придава на общественото развитие постоянен и постъпателен характер.

Теоретичните изследвания на проблемите на сигурността я показват като пределно широко явление, процес, състояние, дейност. Те характеризират сигурността като:

- Отсъствие на опасности, заплашващи личността, обществото, държавата;
- Наличие на условия за достоен живот на хората, удовлетворяване и реализация на техните потребности и интереси;
- Стабилно състояние на обществото, качествената му определеност и прогресивното му развитие в системата на международните отношения
- Свойство на обществото да запазва своята цялост, относителна самостоятелност, устойчивост и способност за развитие;
- Вид дейност (изградена система от мерки), насочена за отстраняване и минимизиране на опасности.

Развитието на обществото (изразено чрез нарастване и усложняване на качествените характеристики на заплахите, опасностите и рисковете) обективно предполага разширяването на знанието за сигурността.⁴ Но конкретно смислово значение понятието „сигурност“ получава във връзка с изясняването на обекта или сферата на човешката дейност. Нейната същност се изразява в способността обществото да поддържа ефективна сигурност, хомогенност и цялост, да организира и оптимизира своята структура с цел защита на жизненоважните интереси на човека, обществото и държавата.

Обществената сигурност е израз на съвкупността от установените отношения в обществото на базата на юридически, морални и социални актове и институции. За гражданите, съставляващи обществото, обществената сигурност е тяхната увереност, че могат спокойно да живеят, работят и учат. Те са спокойни за своя и на близките си живот, за бизнеса и фирмата, в които работят или ръководят, не се страхуват за имота и собствеността си. В житейски план обществената сигурност е и това, че гражданите не превръщат домовете си в крепост, апартаментите си в блиндиран затвор, не се страхуват от случайно позвъняване, прибират се вечер без страх, влизат и излизат на улицата и минават през подлеза без тревож-

⁴ Слатински, Н. Сигурността. Същност. Смисъл. Съдържание. София: ВИ, 2011; Рачев, В. и кол. Национална и международна сигурност. София: ВИ, 2005; Йончев, Д. Равнища на сигурност. София: НБУ, 2008.

ност, разчитат проявите на измама по телефона, ползват неограничено услугите на здравноохранителната и образователната система, имат постоянни и високи доходи и стабилно социално осигуряване. Истината е, че увереността на хората в своята сигурност създава условия за развитие на човешките способности и в известен смисъл е фундамент на културата.

Препоръка на Комитета на министрите към държавите членки от 2003 г. относно партньорството в превенцията на престъпността дава дефиницията: „обществена сигурност“ означава ситуация, при която хората, като индивиди или колектив, са освободени в достатъчна степен от редица реални или очаквани рискове, породени от престъпността и свързаното с нея поведение, могат достатъчно добре да се справят с последиците от подобни инциденти, които така или иначе може да им се случат; ако не са в състояние да се справят без чужда помощ, те все пак са достатъчно добре защитени от тези рискове и благодарение на това могат да водят нормален културен, социален и икономически живот, да упражняват способностите си, да се радват на благополучие и да се ползват от качествени услуги.⁵

По традиция, свързвайки сигурност и наличие на опасност, причините за кризисното състояние на обществената сигурност се отнасят към цялостното социално-икономическо развитие на страната:

- заплахите за обществената сигурност са следствие на вътрешна политика и са породени от политически, военни, икономически, географски, екологични, демографски и др. социални фактори;
- заплахите за обществената сигурност са интегриран резултат от въздействието на разнородни, но базисни, социално-икономически и психо-културологични фактори;
- заплахите за обществената сигурност се отнасят към сферата на социалното като към специфична област на дейност на обществото и държавата с акцент върху обществените отношения. Заплахата е възможност за причиняване на щета, вреда, бедствие, нещастие. С ликвидирането и неутрализирането на възможността изчезва и заплахата;
- заплахите за обществената сигурност са тясно свързани с националната сигурност и се намират в съотношение на особено към общо.

Обществената сигурност, наред с държавната (сигурността на държавата), е разновидност на националната. Един от проблемите на общата теория на националната сигурност е въпросът за мястото на обществената сигурност в системата на националната сигурност и по-конкретно – каква е връзката между обществената и националната сигурност? Дефиниране на мястото на обществената сигурност в системата на националната сигурност е необходимо поради факта, че основа и цел на обществената сигурност е защитата на организираната в общество личност и нейната сигурност. Постигането на целта на националната сигурност е възможно чрез защита на обществената сигурност.

---

⁵ Препоръка Rec (2003) 21 на Комитета на министрите към държавите членки относно партньорството в превенцията на престъпността, приета на 24 септември 2003 г. на 853-ото заседание на зам.-министрите.

Сигурността като дейност, процес, състояние, свързани с предотвратяването на опасност, насочена срещу личност, общество и държава, започва от предотвратяването на нещастен случай и завършва с ликвидирането на заговор срещу законно избрано правителство. От гледна точка на значението ѝ като обект на полицейска охрана, обществената сигурност е тъждествена с обществения ред.

Обществената сигурност се разглежда като неотменима част от националната, а държавните органи, местното самоуправление и обществените организации са призвани да я защитават. Обществената сигурност е вид национална сигурност от по-висш разред, поради което тя не трябва да се съотнася като равнопоставена с другите видове национална сигурност – икономическа, екологична, информационна, военна и др., а само със сигурността на държавата (държавната сигурност) и със сигурността на личността (човешката сигурност). Последното твърдение се основава на факта, че друга сигурност от висш разред може да е само сигурността на личността, изхождайки от признанието, че човекът е най-висшата ценност.

Взаимодействието по веригата национална – държавна – обществена сигурност се представя така: сигурността е родово понятие; националната, държавната и обществената сигурност са видови понятия. При положение че националната сигурност като понятие обединява съвкупност от видове сигурност (икономическа, екологична, информационна, военна и др.), държавната сигурност (сигурността на държавата) играе ролята на инструмент, а обществената сигурност е цел на дадения вид национална сигурност.⁶

Общоприето е да се определя сигурността като състояние, при което отсъства опасност. А обществената сигурност е онова, състояние на обществото, при което за него отсъства опасност от социален, техногенен, природен или др. характер. Понятието „обществена сигурност“ съдържа две съставни: състоянието, при което отсъства опасност за личността, обществото и държавата, и мерките, изготвени от обществото, организирано в държава, поддържащи това състояние и създаващи у гражданите чувство на защитеност.

Тези съставни обуславят признаците, характеризиращи обществената сигурност като обект на охрана и защита, но и като понятие. В широкия обем на понятието, с неговите обективни и субективни страни се откриват основните признаци на обществената сигурност:

а) обществената сигурност като обект на полицейска охрана е сама по себе си животът на гражданите, на всеки и на всички в условията на сигурност и обществено спокойствие. Обективното изражение на признака се търси във факта, че гражданите в мирна обстановка реализират правото на живот, опазването на здравето, свобода и лична неприкосновеност, труд в безопасни условия;

б) обществената сигурност е запазването на имуществото на гражданина, неговата чест, достойнство и нравственост. Тя е сигурността на основните компоненти на отделната личност или общността, които представят определена ценност, защитавана от държавата, обществото или личността;

⁶ Симеонов, С. История и теория на обществената сигурност. Варна: ВСУ „Черноризец Храбър“, 2021, с 70.

в) обществената сигурност е отсъствието на конфликти – религиозни, политически, социални, етнически, икономически или трудови. При наличието на обществена сигурност се създават условия за нормален личен, обществен и държавен живот;

г) обществената сигурност е съвкупност от органи и средства за предотвратяване и отстраняване на заплахи за живота и здравето на хората, материалните ценности и околната среда. Тя се обезпечава от системата на правоохранителните органи, която чрез държавата предприема мерки в случай на възникване на опасност за живота и имуществото на гражданите;

д) обществената сигурност най-ефективно се защитава при наличие на обществен ред. В обективен план обществената сигурност е равнозначна на общественото спокойствие. Без спокойствие и ред не може да има сигурност. Същността на обществения ред в крайна сметка е защита на правата и интересите на хората, на тяхната сигурност. Стриктното съблюдуване на правилата на поведение на хората на обществени места е предпоставка за обществена сигурност;

е) условие за успешна защита на обществената сигурност е организацията на благоустройството в населените места. Обмислената система на планиране и застрояване на селищата или обществените места, тяхната поддръжка и развитие минимизира нивото на заплахи и рискове за обществената сигурност. Подценяването и negliжирането на проблемите на благоустройството (осветление и хигиенизиране на улиците и подлези, регулация на движението, спирки на обществения транспорт, поддържане на ел. и водопроводна мрежа, паркинги, пазари, стадиони) създава условия за правонарушения и посегателства срещу обществената сигурност;

ж) обществената сигурност се регулира и санкционира с нормите на правото. Правните норми определят правомерното поведение на гражданите, забраняват извършването на вредни за обществената сигурност действия, задължават осъществяването на действия за защита на обществената сигурност, постановяват съответната отговорност и вина за извършени противоправни действия.

Обобщавайки изложеното за признаците на обществената сигурност като системно явление в действителността, се очертават два основни признака: първо – обстановката на обществено спокойствие, при която в обществената среда цари мир, сътрудничество, увереност в сигурността, и второ, обстановка на защитеност, характеризираща се с това, че държавата (полицията) постоянно се грижи за обществената сигурност и е готова да се притече на помощ в ситуация на опасност или да неутрализира една или друга заплаха. По този начин обществената сигурност се проявява в правната действителност като полицейско правоотношение, чиито субекти, от една страна, са гражданите, обществото, държавните органи, имащи нужда от защита от престъпни посегателства, а от друга, държавата, призвана чрез компетентните органи да гарантира предвидената от закона защита. С други думи, обществената сигурност не е вещь сама за себе си, а вещь за другите, за отделната личност, обществото и държавата. Но за държавата е валидно при едно условие, нейната сигурност е социална ценност само дотолкова, доколкото тя обезпечава сигурността на обществото и личността. В ранните си произведения Маркс и Енгелс твърдят, че сигурността е най-висше социално

понятие на гражданското общество, понятие полицейско, че обществото съществува за това да гарантира на всеки негов член неприкосновеността на личността му, неговите права и неговата собственост.

Правоотношението „гражданин – полиция“, чийто обект е сигурността на гражданина, се разгръща в следните аспекти на обществената сигурност:

А) В мирновременни условия и при отсъствието на извънредни ситуации органите на МВР, МФ, МЗ, ДАНС осъществяват надзорни, контролни и превантивни функции за защита на гражданите, длъжностните лица, държавните органи, обществените и частните публични организации от заплахи и противоправни действия от всякакъв характер. Посочените органи установяват административен режим, обезпечаваш обществената сигурност: лицензионно-разрешителен, митнически, пограничен, паспортен, защита на класифицираната информация.

Б) В случаи на възникване на обстоятелства, застрашаващи обществената сигурност, при извънредни ситуации от социален, природен или техногенен характер органите на МВР (охранителна полиция, жандармерия, гражданска защита, пожарна безопасност и защита на населението, национален номер 112) имат изготвени и прилагат адекватни мерки за предотвратяването на извънредните ситуации и ликвидирането на техните последици.⁷ При особени случаи на заплахата за обществената сигурност гарантирането ѝ се реализира чрез въвеждането на извънредно положение (временни социално-правни мерки, допускащи ограничаването на правата и интересите на гражданите). В случая достигането на висшата цел обществената сигурност обосновава прилагането на извънредни мерки за защита на личността, обществото и държавата от заплахи, опасности и рискове за човешкото общечитие, за гарантиране интегритета на българското гражданско общество.

В) Намиращите се в условия на сигурност граждани и организации са в състояние на защитеност (в психологически и юридически смисъл). Средата за сигурност придобива особено значение за процесите в обществото. От една страна, страхът или чувството за страх са критерий за защитеност. От друга страна, това състояние се детерминира и регулира от правото чрез наличието на държавни органи и учреждения, призвани да защитават личността, обществото и държавата от заплахи за обществената сигурност. То е свойствено и на гражданите, и на техните организации, които изграждат обществото. С други думи, при разглеждането на правоотношението „гражданин – полиция“ основният му обект са гражданите, техните малки или големи групи и образуваното от тях общество, а предметът на посоченото правоотношение е обществената сигурност.

Гражданинът, взирайки се в огледалото на сигурността, ще види доходите си и равнището на богатството си, здравния си статус, образование, културата, науката и цивилизоваността си, ще прецени доколко е в средата на икономически активното население, ще се опре на ценовата държавна политика и на (не)обоснования растеж на цените. Едва тогава ще осмисля доколко и как го засяга разхода за обновяване на оръжия, търговията и прилагането на военни средства за водене на политики. Политики, които безусловно са свързани с отстояването на Националния интерес, с главна буква и в единствено число.

⁷ Стратегия за превенция на престъпността 2012 – 2020 г.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Препоръка Rec (2003) 21 на Комитета на министрите към държавите членки относно партньорството в превенция на престъпността, приета на 24 септември 2003 г. на 853-ото заседание на зам.-министрите.
2. Стратегия за превенция на престъпността 2012 – 2020 г.
3. **Ангелова, Й.** и др. Етнокултурни проблеми на интеграцията на Република България (политико-икономически анализ на трансформациите в традиционните занаяти на ромите) / М. Тонев, Й. Ангелова. – Доклад на Научна конференция „България в ЕС“ на УНК „Икономика и управление“ при ВСУ, 13 – 14 юни 2008 г. // Сборник „България в ЕС – 2008“. Варна: ВСУ „Черноризец Храбър“, 2008, с. 122 – 135. ISBN 978-954-715-392-9.
4. **Бауман, З.** Общността. Търсене на безопасност в несигурния свят. София: ЛиК, 2003. ISBN 954-607-537-Х.
5. **Величков, А.** Личната сигурност в големия град. Социалнопсихологически аспекти. София: Албатрос, 2004. ISBN 954-751-060-6.
6. **Величков, И., А. Балджиева, Й. Гайдаров.** Сигурност. София: Еко Принт, 2002. ISBN 954-91084-1-6.
7. **Витанов, Н., З. Димитрова, С. Панчев.** Популационна динамика и национална сигурност. Рисковете за националната сигурност на България. София: БАН, 2005. ISBN 954-322-00.
8. **Ганъон, А.-Г.** Време на несигурности. Студии върху федерализма и националното многообразие. София: Критика и хуманизъм, 2012. ISBN 978-954-587-171-9.
9. **Гайдаров, Й.** Фирменът сигурност. Велико Търново, 1998. ISBN 954-427-324-7.
10. **Гелнър, Е.** Нации и национализъм. София: Панорама; УИ, 1999, ISBN 954-9655-07-5.
11. **Георгиев, Х.** Политика на сигурност на Република България в началото на XXI в. Теоретични и приложни аспекти. София: НБУ, 2011, ISBN 978-954-535-692-6 112.
12. **Гюров, Р.** Към анализа на сигурността (в контекста на контраразузнаването). София: Фондация „МНС“, 2011. ISBN 978-954-91927-4-2.
13. **Денчев, С., Ц. Семерджиев, И. Попов, Н. Костова.** Концепция и политика за информационна сигурност. Ч. 1. София: „За буквите – О писменехъ“, 2006. ISBN 954-8887-21-5.
14. **Желязков, И., Т. Трифонов.** Енергийната сигурност на България. София: Фондация „МНС“, 2012. ISBN 978-954-91927-5.
15. **Йончев, Д.** В търсене на сигурността. Сигурността в концепцията на присъствието. София: Изток-Запад, 2014. ISBN 978-619-152-380-1.
16. **Йончев, Д.** Равнища на сигурност. София: НБУ, 2004. ISBN 978- 954-535-513-4.
17. **Коев, К.** Здравеопазване и национална сигурност. София: „За буквите – О писменехъ“, 2018. ISBN 978-619-185-334-2.
18. **Костов, Д., Е. Масларова.** Икономика, организация и управление на социалната сфера. София: Алфамаркет, 2008.

19. **Къчев, О.** Използване на несловесни методи на убеждение при защита правото на сигурност. Международна лятна научна сесия на Юридическия факултет. *Сборник „Правото на сигурност“*, ISSN 1313-7263, кн. 31, Варна: ВСУ, 2017.
20. **Къчев, О.** Лична защита за обезпечаване на обществената безопасност. XX международна лятна научна сесия на Юридическия факултет. *Сборник „Общество и сигурност“*, кн. 41. Варна: ВСУ, ISSN: 1313-7263, 2021.
21. **Къчев, О.** Подготовка на човешкия фактор като интелигентна система за сигурност. Промени в средата за сигурност: Научна конференция, проведена в рамките на Лятната научна сесия на Юридическия факултет, катедра Правни науки във ВСУ „Черноризец Храбър“, 24 – 25 юни 2016 г. *Сборник с доклади*. Научен алманах на ВСУ „Черноризец Храбър“. Юридически науки и обществена сигурност, ISSN 1313-7263; кн. 30, 2016, COBISS.BG-ID – 1284148196.
22. **Мичев, С.** Илюзията за сигурност. София: Фондация „НМС“, 2012. ISBN 978-954-91927-6-6.
23. **Рачев, В.** и кол. Национална и международна сигурност. София: ВИ, 2005, ISBN 954-509-306-4.
24. **Симеонов, С.** История и теория на обществената сигурност. Варна: ВСУ „Черноризец Храбър“, 2021. ISBN 978-954-715-714-9.
25. **Симеонов, С.** Обществената сигурност в системата на националната сигурност. *Сборник с доклади „Предизвикателствата пред регионалната сигурност*. ЛНС, ВСУ, Варна, 2018. *ЮНОС*, кн. 35. ISSN 1313-7263.
26. **Слатински, Н.** Сигурността: същност, смисъл, съдържание. София: ВИ, 2011. ISBN 978-954-509-464-4.
27. **Стоянова-Тонева, Й.** и др. Република Македония в съвременната балканска геополитика и мястото на българския национален интерес там. // *Сборник монографии / Войн Божинов, Йорданка Стоянова-Тонева*. – София: Издание на Дипломатическия институт при Министерството на външните работи на Република България, Външнополитически изследвания, януари 2018, с. 107 – 246. ISBN 978-619-7200-11-9.
28. **Христов, П.** Метатеория на риска. Парадигми и подходи. София: Албатрос, 2010. ISBN 978-954-75.

*Проф. д.н. Стефан Ангелов Симеонов,
ВСУ „Черноризец Храбър“,
Варна, Република България,
st_sim@abv.bg*

*Stefan Angelov Simeonov
Prof. D.Sc.
VFU „ChernorizetsHrabar“
Varna, Republic of Bulgaria
st_sim@abv.bg*

**В ОГЛЕДАЛОТО НА СИГУРНОСТТА:
ГРАЖДАНИНЪТ МЕЖДУ ОБЩЕСТВОТО И ДЪРЖАВАТА**
проф. д.н. Стефан Симеонов

Резюме: Обществената сигурност е система от обществени отношения, които отразяват жизненоважните интереси на личността, обществото и държавата. Основни обекти на обществената сигурност са неприкосновеността на личността, живота и здравето на населението и гражданина, материалните и духовните ценности, спокойствието, трудът и отдихът на гражданина, дейността на организациите, учрежденията и предприятията. Различните подходи към сигурността отдалечават постигането на консенсус за общо понятие за сигурността: субективната и обективната, меката и твърдата, традиционната и алтернативната, вътрешната и външната, държавната, националната и международната, личната и груповата сигурност предполагат самостоятелни дефиниции.

Ключови думи: личността, обществото, държавата, сигурността (лична, гражданска, обществена, социетална, държавна, национална).

**IN THE SECURITY MIRROR:
THE CITIZEN BETWEEN SOCIETY AND THE STATE**
Prof. D.Sc. Stefan Angelov Simeonov

Summary: Public security is a system of public relations that reflects the vital interests of the individual, society and the state. The main objects of public security are the inviolability of the individual, life and health of the population and the citizen, material and spiritual values, peace, work and leisure of the citizen, the activities of organizations, institutions and enterprises. Different approaches to security delay reaching a consensus on a common concept of security: subjective and objective, soft and hard, traditional and alternative, internal and external, state national and international, personal and group security imply separate definitions.

Keywords: the personality, society, the state, security (personal, civil, public, societal, state, national).